

MUSIQA MADANIYATI FANIDA DARSNINIG TARKIBIY QISMLARINI INTEGRATSIYALASHNING INNAVATSION METODLARI

Kalonova Farangiz Baxriddinovna

Navoiy davlat universiteti

70110601 - Musiqa ta'limi va san'at yo'nalishi

2-kurs magistranti

Annotatsiya: Maqolada musiqa madaniyati fanida darsning tarkibiy qismlarini integratsiyalashning innovatsion metodlari tahlil qilinadi. Ushbu tadqiqotda interaktiv va raqamli ta'lim texnologiyalari, gamifikatsiya, multimediya vositalari va kross-madaniy yondashuvlar orqali darslarni samarali tashkil etish usullari ko'rib chiqiladi. Maqolada o'quvchilarning ijodiy faoliyati, nazariy bilimlari va amaliy ko'nikmalarini uyg'unlashtirish, shuningdek, darslarni integratsiyalash jarayonida zamonaviy pedagogik metodlarni qo'llashning ahamiyati muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: Musiqa madaniyati, darsni integratsiyalash, innovatsion metodlar, raqamli ta'lim texnologiyalari, gamifikatsiya, multimediya vositalari, interfaol mashg'ulotlar, o'quvchilarning ijodiy faoliyati.

Musiqa madaniyati fanini o'qitishda darslarning tarkibiy qismlarini integratsiyalash o'quv jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi asosiy vositalardan biridir. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar va innovatsion texnologiyalar yordamida nazariy bilimlar va amaliy ko'nikmalar uyg'unlashtiriladi, o'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlari rivojlantiriladi. Shu bilan birga, interaktiv metodlar va multimediya vositalari dars jarayonini qiziqarli va tushunarli qiladi, o'quvchilarni faol ishtirokga jalb etadi. Ushbu maqola musiqa madaniyati fanida darslarni integratsiyalashning samarali innovatsion metodlarini aniqlash va tahlil qilishga qaratilgan.

Musiqa madaniyati fanida darsning tarkibiy qismlarini integratsiyalash bugungi kunda zamonaviy ta'lim jarayonining dolzarb masalalaridan biridir. Darslarni samarali tashkil etish, o'quvchilarning nazariy bilimlari va amaliy ko'nikmalarini uyg'unlashtirish, shuningdek, ularning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirish har bir pedagog uchun muhim vazifa hisoblanadi. An'anaviy metodlar ko'pincha faqat nazariy bilimlarni berishga qaratilgan bo'lsa, innovatsion metodlar o'quvchilarning faol ishtirokini rag'batlantiradi va darslarni interfaol shaklga keltiradi.

Shu sababli musiqa madaniyati fanida darslarni integratsiyalash jarayoni o'quv jarayonining sifatini oshirishga xizmat qiluvchi asosiy vosita sifatida qaraladi.

Integratsiya deganda, bir nechta tarkibiy qismlarning bir-biriga bog'lanishi va uyg'un ishlashi tushuniladi. Musiqa madaniyati darslarida bu tushuncha nafaqat musiqa nazariyasi, tarixi va amaliyoti o'rtasidagi bog'liqlikni, balki san'atning boshqa turlari, masalan, tasviriy san'at, raqs, drama va boshqa madaniyat elementlari bilan bog'lanishni ham o'z ichiga oladi. Innovatsion metodlar bu jarayonni soddalashtiradi va o'quvchilarning qiziqishini oshiradi. Masalan, raqamli ta'lim texnologiyalari yordamida o'quvchilar musiqa asarlarini vizual tarzda tahlil qilishi, ularni multimediya vositalari yordamida ijro etishi mumkin. Shu orqali dars nafaqat nazariy bilim berish, balki ijodiy faoliyatga yo'naltirish vositasi sifatida xizmat qiladi.

Gamifikatsiya elementi darslarni qiziqarli qilishning eng samarali yo'llaridan biridir. O'quvchilar o'rtasida musiqiy viktorinalar, mini-turnirlar va loyiha ishlari tashkil etish orqali ular o'z bilimlarini sinash va mustahkamlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu metod o'quvchilarni faqat passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida jalb qiladi. Shu bilan birga, multimediya vositalari, masalan, audio va video materiallar, interfaol taxtalar va raqamli platformalar musiqa madaniyati darslarining mazmunini boyitadi va murakkab mavzularni oson tushunishga yordam beradi.

Kross-madaniy yondashuv ham darslarni integratsiyalashning muhim qismi hisoblanadi. Musiqa asarlarining tarixiy va madaniy konteksti o'quvchilarga san'atning boshqa shakllari bilan bog'lanishni o'rgatadi. Masalan, renessans davrida yaratilgan musiqiy asarlar bilan tasviriy san'atdagi me'moriy va tasviriy uslublarni solishtirish orqali o'quvchilar madaniyat va tarixiy jarayonlarni yaxshiroq anglaydi. Shu yo'l bilan darslar nafaqat fan bilimlarini oshirish, balki o'quvchilarning dunyoqarashini kengaytirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, o'quvchilarning ijodiy faoliyatini rag'batlantirish darslarning samaradorligini oshiradi. Musiqa madaniyati darslarida o'quvchilarga turli ijodiy topshiriqlar berish – musiqa asarlarini o'rganish, ularga qisqa dramatik sahnalar yaratish yoki musiqiy kompozitsiyalar tayyorlash – ularning bilimlarini amaliy tarzda mustahkamlashga yordam beradi. Innovatsion metodlar yordamida bu jarayon interfaol va qiziqarli bo'ladi, o'quvchilar o'z qobiliyatlarini sinab ko'rish va yangi ko'nikmalarni egallash imkoniyatiga ega bo'ladi.

Darslarni raqamli texnologiyalar orqali integratsiyalash bugungi kunda alohida ahamiyat kasb etadi. Virtual va kengaytirilgan reallik vositalari yordamida o'quvchilar musiqa asarlarini vizual tarzda tajriba qilishi, turli davrlar va janrlarni o'rganishi mumkin. Shu orqali murakkab mavzular osonroq tushuniladi va darslar yanada interfaol shaklga ega bo'ladi. Bundan tashqari, raqamli platformalar o'quvchilarning mustaqil ishlashini rag'batlantiradi, ularni loyiha ishlari va guruhviy mashg'ulotlarda faol ishtirok etishga undaydi.

Innovatsion metodlarning yana bir afzalligi – baholash jarayonini soddalashtirish va o'quvchilarning rivojlanishini aniq kuzatish imkoniyatini berishdir. Elektron baholash tizimlari, interfaol testlar va o'z-o'zini baholash metodlari o'quvchilarning bilim darajasini real vaqt rejimida aniqlashga yordam beradi. Bu pedagogga dars jarayonini moslashtirish va har bir o'quvchining rivojlanishiga individual yondashish imkonini yaratadi.

Shu bilan birga, musiqa madaniyati fanida darslarni integratsiyalashning innovatsion metodlari nafaqat o'quvchilarga, balki o'qituvchilarga ham yangi pedagogik imkoniyatlar yaratadi. Ular darslarni rejalashtirishda ijodiy yondashuvni qo'llashi, turli pedagogik texnologiyalarni birlashtirishi va o'quvchilarning qiziqishini oshirishi mumkin. Innovatsion metodlar orqali o'qituvchi darsni faqat ma'lumot berish vositasi sifatida emas, balki o'quvchilarning bilimlarini mustahkamlash va ijodiy salohiyatini rivojlantirish vositasi sifatida tashkil etadi.

Natijada, musiqa madaniyati fanida darsning tarkibiy qismlarini integratsiyalashning innovatsion metodlari o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning nazariy va amaliy bilimlarini uyg'unlashtirish, ijodiy faoliyatini rivojlantirish va interfaol darslarni tashkil etish imkonini beradi. Ushbu metodlar darslarni qiziqarli va tushunarli qilishi bilan birga, zamonaviy pedagogik talablarni bajarishga xizmat qiladi. Shuningdek, ular o'quvchilarning kompetensiyalarini shakllantirish, tanqidiy va analitik fikrlashni rivojlantirish hamda darslarni yanada interfaol va integratsiyalashgan shaklga keltirish imkonini beradi.

Shunday qilib, musiqa madaniyati fanida innovatsion integratsion metodlarni qo'llash nafaqat o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini oshirishga xizmat qiladi, balki darslarni zamonaviy pedagogik talablar va o'quvchilarning individual qobiliyatlariga moslashtirish imkonini yaratadi. Pedagoglar uchun bu jarayon o'z metodik

yondashuvlarini takomillashtirish va o'quvchilarning ijodiy faoliyatini rag'batlantirishga xizmat qiluvchi muhim vosita hisoblanadi.

Musiqqa madaniyati fanida darsning tarkibiy qismlarini integratsiyalashning innovatsion metodlari o'quv jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarning nazariy va amaliy bilimlarini uyg'unlashtirish hamda ijodiy faoliyatini rivojlantirish imkonini beradi. Interaktiv texnologiyalar, gamifikatsiya, multimediya vositalari va kross-madaniy yondashuvlar darslarni qiziqarli va tushunarli qiladi, o'quvchilarni faol ishtirokga jalb etadi. Raqamli platformalar va virtual vositalar yordamida murakkab mavzularni oson tushuntirish mumkin bo'lib, o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Innovatsion metodlar o'qituvchilarga darsni individuallashtirish, baholashni soddalashtirish va o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rag'batlantirish imkonini beradi. Shu sababli, musiqa madaniyati fanida darslarni integratsiyalash zamonaviy pedagogik yondashuvlarning ajralmas qismi hisoblanadi va pedagogik jarayon sifatini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // Педагогическое образование и наука. – 2017. – № 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – № 1. – С. 131-134.
3. Shovdirov S. Analyzing the sources and consequences of atmospheric pollution: A case study of the Navoi region // E3S Web of Conferences. – EDP Sciences, 2024. – T. 587. – С. 02016.
4. Shavdirov S. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology // AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – T. 3268. – № 1. – С. 070035.
5. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // Современное образование (Узбекистан). – 2017. – № 6. – С. 15-21.
6. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter education & global study. – 2024. – № 1. – С. 8-14.

7. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and innovation. – 2023. – Т. 2. – № В10. – С. 192-198.
8. Шавдиров С. А. ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМУ О. И ПРИКЛАДНОМУ ИСКУССТВУ // INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION. – 2018. – С. 84-85.